

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Нормування праці»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	051 Економіка ОПП Економіка підприємства
Курс, семестр	4 курс, 1 семестр.
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3,5, Загальна кількість годин – 105, із яких: лекцій – 24 год., семінарських занять – 12 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова(и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут кафедра	ННІ інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра економіки та публічного управління
Контактні дані розробника(ів)	Миколенко Інна Григорівна, професор кафедри економіки та публічного управління, д.е.н., доцент, ауд. 476 (навчальний корпус 4) e-mail: inna.mykolenko@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/mykolenko-inna-grygorivna
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Навчальні дисципліни, які передують її вивченню: «Економіка підприємства», «Соціальна економіка», «Економіка праці і соціально-трудові відносини», «Організація та планування діяльності підприємств», «Системи технологій».
Компетентності	загальні: ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. спеціальні: СК 15. Уміння раціонально організовувати виробництво та планувати діяльність з використанням методів підвищення результативності виробничих систем підприємства
Результати навчання	ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності. ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин. ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
ОК передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного мислення, пошук та аналіз інформації, спілкування з представниками інших професійних груп, робота в науковому контексті, долучення	

до професійній діяльності тощо. Формуванню навичок soft skills в межах освітньої компоненти сприяють сучасні методи й прийоми навчання, де ведеться робота в команді, що мотивує здобувачів вищої освіти до ініціативності, креативності, уміння управляти конфліктами, діяти соціально відповідально та свідомо, самоорганізації, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, формування умінь організаторської діяльності. Соціальні навички формуються також і під час проведення студентських наукових конференцій, участі у засіданнях гуртків, круглих столах, громадських заходах тощо.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Сформувати систему знань та практичних навичок щодо розробки та здійснення раціональної організації трудового процесу, нормування праці, які б забезпечували високу ефективність роботи персоналу.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Сутність нормування праці та його основні принципи. Тема 2. Характеристика об'єкта нормування: організація праці, робоче місце. Тема 3. Умови та режими праці. Тема 4. Вивчення витрат робочого часу. Тема 5. Методи нормування і встановлення норм. Тема 6. Нормування праці за нормативами. Тема 7. Аналіз та перегляд норм праці. Тема 8. Ефективність оновлення норм праці, вдосконалення нормування праці на підприємствах.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	
1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи: <i>лекція, розповідь-пояснення; бесіда;</i> наочні методи: <i>ілюстрування; демонстрування;</i> практичні методи: <i>робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді;</i> 2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності методи формування пізнавальних інтересів: <i>створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.</i> 3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання: інтерактивні методи: <i>дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, кейс-метод;</i> комп'ютерні і мультимедійні методи: <i>використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.</i> 4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: методи усного контролю: <i>опитування, бесіда, доповідь;</i> методи письмового контролю: <i>самостійна робота, творче завдання, розв'язування тестів.</i> методи самоконтролю: <i>самостійний пошук помилок; самооцінювання; самоаналіз.</i>	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчий на 25% бал. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне

	виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Полтавського державного аграрного університету: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist
- щодо відвідування занять	Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproneformalnuosvitu2025.pdf
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті. https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	
Основні	
1. Азаренкова Г.М., Борисенко І.І., Головка О.Г. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навчальний посібник Львів: Новий Світ-2000. 2019. 343 с. 2. Безпалько О.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. К.: Кафедра, 2020. 310 с. 3. Дикань В.П. Маслова В.О. Організація процесів виробництва на підприємстві та нормування праці: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Харків: УкрДАЗТ, 2020. 431с 4. Економіка праці і соціально-трудові відносини: Навч. пос. Реком. МОНУ для студ. ВНЗ / М.Г. Акулов, А.В. Драбаніч, Т.В. Євась, О. А. Жукова. К.: ЦУЛ, 2019. 328с 5. Економіка праці: навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г.В. Назарової]. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.	

6. Єгоршин О.П. Організація праці персоналу. Харків, 2020. 320 с.
7. Зливка В.М. Роль нормування праці в забезпеченні раціонального та ефективного застосування всіх видів ресурсів. Економіка АПК. 2020. № 4. С. 22–25.
8. Ковальова О.М. Роль нормування праці в системі управління трудовим потенціалом. Економічний простір. 2020. № 153. С. 61–64.
9. Кучеренко С. Ю. Особливості організації та нормування праці в Україні / С. Ю. Кучеренко, Л. Ю. Леваєва // Економічний вісник університету. 2019. Вип. 40. С. 96-101.
10. Назарова Г.В., Іванісов О.В., Семенченко А.В. Організація та нормування праці [Електронний ресурс]: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 357 с.
11. Організація та нормування праці [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Г. В. Назарова, О.В. Іванісов, А. В. Семенченко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 355 с.
12. Седляр М.О. Проблеми нормування праці в умовах становлення постіндустріального суспільства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2020. Вип. 2. С. 281–286. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cxeebu_2020_2_43
13. Червінська Л.П. Економіка праці. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 288 с.

Допоміжні

1. Makarenko P.M. Competitive potential branding model of subjects of Agro-food economy sector Ukraine / P.M. Makarenko, V.I. Pilyavsky, I.Hr. Mykolenko, O.O. Varchenko, A.V. Ipatov //Review of Economics and Finance, 2023 Vol 21 № 1 p 221-235 **(Scopus)** <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210158990&origin=recordPag>
2. Ilona YASNOLOB, Nataliia DEMIANENKO, Oleksandr GALYCH, Oleg GORB, Olena YEHOROVA, Roman LIPSKYI, Tetyana BOROVYK, Inna MYKOLENKO, Nataliia PROTSIUK Tourism of Ukraine as a Type of Business before and during the War file: Journal of Environmental Management and Tourism, (Volume XIV, Spring), 2(66): 417 - 424. (2023). **(Scopus)** TDOI:10.14505/jemt.v14.2(66).11///C:/Users/1/Downloads/1680094320858055.pdf
3. Areas Valentyna ARANCHIY, Oleksii ZORIA, Ilona YASNOLOB, Svitlana ZORYA, Oleg GORB, Inna MYKOLENKO, Olha DYVNYCH, Valentyna CHUMAK, Liudmyla BRAZHNYK. Environmentally and Socially Oriented Investments on Sustainable Development of Rural. Journal of Environmental Management and Tourism. 2021. Vol. 12(2). P. 321 – 330. Doi:10.14505/jemt.v12.2(50).02. Indexed in SCOPUS <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209540728> **(Scopus)**.
4. Безпалько О.В., Березянюк Т.В., Бергер А.Д. та ін. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. за заг. ред. О.В. Безпалько. К.: Кафедра, 2020. 310 с. URL: http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/31071/1/LABOR_ECONOMICS_AND_SOCIAL_AND_LABOR_RELATIONS.pdf
5. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2018/07/Nazarova.-Ekonomika-pratsi_2019.pdf
6. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. В. Безпалько та ін.; за заг. ред. О. В. Безпалько. К. : Кафедра, 2020. 310 с
7. Калина А.В. Організація та нормування праці на виробництві: Підручник. К.; МАУП, 2020. 476 с.
8. Миколенко І.Г. Інноваційно-інвестиційна спрямованість сільськогосподарського підприємства в системі підвищення його конкурентоспроможності. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2021. № 1. С. 31-35.
9. Миколенко І.Г. Напрями інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарського підприємства в системі підвищення його конкурентоспроможності. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 1. С. 368 – 374. ISSN 2415 – 8453. http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/ujae_2021_r01_a44.pdf
10. Миколенко І.Г. Особливості систематизації умов забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 1. С. 369 – 374.
11. Миколенко І.Г., Рогоза М.Є., Перебийніс В.І., Кузьменко О.К. Стратегії розвитку агропродовольчого комплексу в контексті економічної та енергетичної безпеки, 2021. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 1 (40). С. 3-8. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1\(40\).3-8](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1(40).3-8) http://www.venu-journal.org/download/2021/1/VENU_1-2021.pdf (0,3 др. арк.).
12. Миколенко І.Г. Стратегії конкурентного розвитку аграрних підприємств: механізми та інструментарій. Монографія. Харків: «Смугаста типографія», 2021. 320 с.

13. Міненко С.І., Миколенко І.Г. Організаційні засади формування стратегій підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 38-45. <file:///C:/Users/User/Downloads/7.2-38-45.pdf>

14. Оплата праці в сільськогосподарському виробництві. Аврамчук О.А., Балан О.Д., Вітвіцький В.В., Лузан Ю.Я., Павленко В.В., Шкільов О.В. Київ: Центр «Агропромпраця», 2020. 464 с.

15. Організація та нормування праці [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Г.В. Назарова, О.В. Іванісов, А.В. Семенченко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 357 с.

16. Про розрахунок норми тривалості робочого часу на 2021 рік (від 12.08.2020 № 3501-06/219) <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3501915-20#Text>

Інформаційні ресурси

1. Державна служба зайнятості України [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>

2. Головне управління статистики у Полтавській області [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.poltava.gov.ua>

3. Журнал «Ринок праці та зайнятість населення» [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ipk-dszu.kiev.ua/journal>

4. Газета по-українськи [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gazeta.ua/newspaper>

5. Труд [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.trud.com.ua/>

6. Українська газета Плюс [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrgazeta.plus.org.ua>

7. Персонал Плюс [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.personal-plus.net>.

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри економіки та публічного управління, протокол від 01 вересня 2025 року № 1

Додаток до силябусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	доповідь / реферат / презентація	виконання завдань самостійної роботи	екзамен	
Тема 1. Сутність нормування праці та його основні принципи	3	2	8	3	-	8
Тема 2. Характеристика об'єкта нормування: організація праці, робоче місце	3	2		3	-	8
Тема 3. Умови та режими праці	3	2		3	-	8
Тема 4. Вивчення витрат робочого часу	3	2		3	-	16
Тема 5. Методи нормування і встановлення норм	3	2	8	3	-	8
Тема 6. Нормування праці за нормативами	3	2		3	-	8
Тема 7. Аналіз та перегляд норм праці	3	2		3	-	8
Тема 8. Ефективність оновлення норм праці, вдосконалення нормування праці на підприємствах	3	2		3	-	16
Екзамен	-	-		-	20	20
Разом	24	16	16	24	20	100

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях впродовж семестру у формі усного опитування, участі у дискусіях, розв'язування тестів, виконання доповіді/презентації, виконання завдань самостійної роботи.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних вправ (3 бали)

Шкала оцінювання, балів	Критерії оцінювання
3	висока активність на занятті, виконання всіх практичних завдань, уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання, повністю відображає визначені результати навчання.
2	самостійне виконання більшості завдань та демонстрація досягнень більшої частини запланованих результатів навчання
1	Середня активність, без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допущення при цьому окремих суттєвих неточностей та помилок, частково забезпечивши відображення запланованих результатів навчання
0	слабка активність на занятті, відсутність самостійного опрацювання матеріалу практичного заняття, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

Шкала та критерії оцінювання виконання тестів (2 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Здобувач вищої освіти правильно відповідає на 71-100 % тестів
1	здобувач вищої освіти правильно відповідає на 51-70 % тестів
0	здобувач вищої освіти відповідає менше, ніж на 50 % тестів

Шкала та критерії оцінювання підготовки доповіді / презентації* (8 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-8	Зміст: глибоке розкриття теми з повним розумінням основних ідей, матеріал точний, актуальний і відповідає темі, присутній глибокий аналіз і критичне мислення. Структура: чітко структурований матеріал з логічно побудованими вступом, основною частиною та висновками, логічна послідовність та узгодженість всіх частин. Оформлення та візуалізація: якісно підібрані візуальні матеріали, що підкріплюють основні тези, відмінне оформлення тексту, без граматичних помилок. Виступ: чітка, впевнена та виразна подача матеріалу, активна взаємодія з аудиторією, залучення до обговорення, відмінна підготовка, спонтанна відповідь на питання.
4-6	Зміст: основні ідеї розкриті, але не повністю чи поверхнево, матеріал відповідає темі, проте присутні деякі неточності або недопрацювання, присутні елементи аналізу, але без достатньої глибини. Структура: загалом зрозуміла структура: вступ, основна частина та висновки, але з незначними недоліками, деякі елементи логіки викладу не послідовні. Оформлення та візуалізація: використані візуальні матеріали, але вони частково не відповідають змісту, текст оформлений на достатньому рівні, хоча наявні незначні помилки. Виступ: подача помірно чітка, але без виразності, взаємодія з аудиторією обмежена, підготовка задовільна, але відчувається нестача впевненості.
0-3	Зміст: основна ідея слабка або зовсім відсутня, матеріал не відповідає темі або містить великі неточності, немає аналізу чи глибокого розуміння теми. Структура: відсутня чітка структура, слабка організація матеріалу: вступ, основна частина та висновки не виділені, логіка викладу незрозуміла або хаотична. Оформлення та візуалізація: використано мінімум візуальних матеріалів, які не підкріплюють зміст, текстова частина неформатована, має помилки. Виступ: монотонна подача або незрозуміле висловлювання, відсутня взаємодія з аудиторією, низький рівень підготовки, часті паузи, читання з листа.

*Протягом вивчення дисципліни передбачено виконання 2 доповіді / рефератів / презентацій

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи (3 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	Високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Здобувач вищої освіти у повному обсязі, правильно виконує всі завдання, що відповідають заявленим викладачем вимогам та відображають результат навчання за темою.
2	Достатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Виконанні завдання становлять не менше ніж 80% від загального обсягу, допущені незначні помилки, певні неточності заявленому результату навчання.
1	Середній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Допущено певну кількість помилок при виконанні завдань самостійної роботи, в цілому обсяг виконання складає від 40% до 60% від загального обсягу, часткова невідповідність результату навчання.
0	Низький рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг виконання завдань складає менше 10% від загального обсягу, не відповідає результату навчання.

Форма семестрового контролю – екзамен.

Екзамен складається з двох теоретичних питань та десяти тестових завдань. Максимальна кількість балів за екзамен – 20.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь здобувачів вищої освіти
Теоретичне (2 питання)	1-2 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	3-5 балів	Відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Здобувач показує відмінні знання з визначених результатів навчання по дисципліні
Виконання практичного завдання (задача)	1-5 балів	Задача розв'язана не до кінця, відсутні методичні основи розв'язку, є помилки у розрахунку
	5-10 балів	Задача виконана правильно та за усіма показниками, послідовність розрахунку описана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів, показує здатність студента використовувати професійні компетентності при розв'язанні практичних завдань та показує відмінні знання з визначених результатів навчання по дисципліні
Всього (макс. к-ть балів)	20 балів	